

Jyväskylän koulutus kuntayhtymä Gradian oppilaitosten opiskelijoita koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024–2025

GRADIA

SISÄLLYS

1. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden lähtökohtia	2
1.1 Lainsäädäntöperusta	2
1.2 Gradian missio, visio ja arvot.....	3
1.3 Gradian strategian kärjet ja päätavoitteet	3
1.4 Gradian tasa-arvotilanne	4
2. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	6
2.1 Syrjintä.....	6
2.2 Sukupuolen moninaisuus.....	6
2.3 Seksuaalisen suuntautuneisuuden moninaisuus.....	7
2.4 Erilaisuuden kunnioittaminen	8
2.5 Ikä	9
2.6 Sidosryhmät.....	10
3. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet vuodelle 2024–2025	12
4. Tiedottaminen ja toimeenpano.....	13
5. Seuranta ja arviointi	13

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian
 opiskeluhuollon ohjausryhmä
 19.2.2024

1. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden lähtökohtia

1.1 Lainsäädäntöperusta

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat ihmisen perusoikeuksia. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön: Lukiolaki (714/2018) ja Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017). Turvallinen opiskeluympäristö muodostuu psyykkisistä, sosiaalisista ja fyysisistä tekijöistä. Oppivelvollisuuslain (1214/2020) tavoite on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä lasten ja nuorten hyvinvointia.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (1986/609) kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella ja velvoittaa koulutuksen järjestäjiä edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Laki sisältää syrjintäsuojan myös sukupuolivähemmistöille. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää syrjinnän muilla henkilöön liittyvillä syillä. Syrjintää ovat esimerkiksi häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Laki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä edistämään yhdenvertaisuutta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla varmistetaan, että Gradiassa tehdään järjestelmällistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on jatkuva prosessi, jota tehdään koko oppilaitoksen yhteistyönä.

Tasa-arvo

Tasa-arvo tarkoittaa kaikkien ihmisten yhtäläistä arvoa yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten yhdenvertaisuutta riippumatta iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta, perhesuhteista, seksuaalisesta suuntautumisesta, poliittisesta toiminnasta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on edistettävä tasa-arvosuunnittelulla. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on toiminnallinen suunnitelma, jonka tavoitteena on opiskelijoiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Yhdenvertaisuuslaissa todetaan, että ketään ei saa ilman hyväksyvää perustetta asettaa eri asemaan.

1.2 Gradian missio, visio ja arvot

Missio: Sivistys, taitaminen ja hyvinvointi

Visio: Opiskelija luottaa itseensä ja tulevaisuuteen sekä syttyy jatkuvaan oppimiseen

Arvot, näin me toimimme:

Arvostavasti

Kohtelemme kaikkia arvostavasti ja yhdenvertaisesti. Arvostamme ja kunnioitamme toisiamme sekä toistemme osaamista, valintoja ja näkemyksiä. Osoitamme arvostuksen teoillamme ja luotamme toisiimme. Annamme jokaiselle mahdollisuuden tulla kuulluksi ja nähdyksi. Vaalimme hyviä tapoja ja toimimme niiden mukaisesti.

Rohkeasti

Innostamme ja kannustamme toisiamme. Innostumme kokeiluista ja uusista ideoista, emmekä pelkää epäonnistumista, vaan katsomme rohkeasti eteenpäin. Voimme esittää eriäviä näkemyksiä ja pyytää apua. Uskallamme luopua vanhasta ja uudistaa arkeamme yhdessä. Kohtaamme toisemme ja uudet tilanteet uteliaasti.

Vastuullisesti

Rakennamme kestäväää tulevaisuutta yhdessä ja asetamme yhteisen edun oman etumme edelle. Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen vastuullisuus näkyvät arjen valinnoissamme ja päätöksenteossamme. Otamme vastuuta omasta toiminnastamme, emmekä käännä katsettamme nähdäksemme epäkohtia. Olemme esimerkkinä muille. Kannamme vastuuta opiskelijan oppimisesta ja puramme oppimisen esteitä.

Yhdessä

Meillä on aikaa, paikkoja ja rakenteita yhteiselle kohtaamiselle, opiskelulle ja työnteolle. Yhdessä tekemällä ja tekemällä oppimalla edistämme oppimista ja osaamista. Rakennamme yhteisöllisyyttä ja teemme kaikkemme, jotta Gradiassa on turvallista opiskella ja työskennellä. Olemme läsnä opiskelijoitamme varten. Välitämme toisistamme ja toistemme hyvinvoinnista. Verkostoidumme avoimesti myös muiden kanssa. Yhdessä saamme aikaa astetta enemmän.

1.3 Gradian strategian kärjet ja päätavoitteet

Itseensä ja tulevaisuuteen luottava opiskelija

Meillä ihan jokainen oppii
Gradiassa yhdistyvät sivistys ja taitaminen
Gradian opiskelija luottaa opetuksen ja toiminnan laatuun
Sytytämme intohimon jatkuvaan oppimiseen

Vaikuttava elinvoiman edistäjä

Gradia on halutuin työpaikkojen osaamisen kehittäjä
Gradia on tärkein elinvoimakumppani Keski-Suomessa
Gradia on näkyvä vaikuttava ja vastuunkantaja

Hyvinvoivat gradialaiset

Kaikki haluavat Gradiaan
Gradiassa arki on sujuvaa
Gradiassa kukaan ei jää yksin
Varmistamme turvallisen oppimis- ja työympäristön
Lisäämme liikuntaa ja kulttuuria arkeen

Maailman kiinnostavin jatkuvasti oppiva yhteisö

Edistämme rohkeaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria
Toteutamme tulevaisuustaitoja kehittävää pedagogiikkaa
Rakennamme älykkään teknologian organisaatiota
Olemme viisaasti vastuullisia
Tiedämme mitä teemme ja olemme siinä hyviä

1.4 Gradian tasa-arvotilanne

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslakien perusteella oppilaitoksen on laadittava opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Gradian opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laadittiin alun perin vuonna 2021. Tätä aiemmat opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat (ammattillinen ja lukio) olivat laadittu vuonna 2016 edellisen organisaation (AO) toimesta. Nyt hyväksytty suunnitelma koskee vuosia 2024–

2025. Suunnitelmaa tullaan tarkastelemaan vuosittain ja se päivitetään noin joka toinen vuosi. Tämä suunnitelma on kuntayhtymän yleislinjaus opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyölle ja Gradian oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmille. Sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimet tarkentuvat kampuksilla toimivien Hyvinvointiryhmien (Hyry-ryhmät) toimenpiteissä kunkin Gradian oppilaitoksen olosuhteita vastaaviksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmiksi.

Gradian henkilöstöä koskeva uusin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on päivitetty vuosille 2023–2025. Suunnitelma toimii käytännön työväliseinä Gradian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä henkilöstön osalta. Suunnitelmassa kerrotaan Gradian henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilasta sekä esitellään suunnitelmavuosille laaditut kehittämistoimenpiteet.

Vuonna 2021 tehtiin opiskelijoiden suunnitelmaan liittyvää selvitystä, käytiin läpi olemassa olevia suunnitelmia ja ohjeita sekä ennen kaikkea opiskelijapalautteita. Suunnitelman laatimiseen kutsuttiin mukaan kampusten Hyry-ryhmät sekä kaikki Gradian opiskelijakunnat ja -yhdistykset. Hyry-ryhmät sekä opiskelijakunnat ja -yhdistykset osallistuivat työskentelyyn ennakotehtävien ja työpajojen muodossa. Tehtävien ja työpajojen tarkoituksena oli selvittää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilannetta ja pohtia miten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta parhaiten edistetään. Tämä suunnitelma päivitettiin vuonna 2023.

Selvityksien tuloksia leimasi toive kaikenlaisesta asenteellisesta, sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä esteettömyydestä. Erityisesti nousi esille ajatus koko Gradiaa koskevan me-hengen luomisesta ja tutustumisesta toisiimme yksilöinä. Tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta tulee viestiä myös koteihin ja työpaikoille. Opiskelijoiden osallisuutta kaikessa toiminnassa tulee lisätä. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvän tiedon lisääminen, koulutus, tapahtumat, teemapäivät ja erilaiset kampanjat katsottiin tarpeelliseksi. Hyvinvointiryhmillä ja opiskelijayhdistyksillä tulee jatkossakin olla enemmän roolia tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyössä. Lisäksi katsottiin, että työn tulee olla jatkuva prosessi, jota koko ajan edistetään ja ylläpidetään.

Tasa-arvolain mukaan tasa-arvosuunnitelmassa erityistä huomiota tulee kiinnittää tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä ja opintasuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen ja sukupuolisen häirinnän sekä sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Gradian laadunhallintajärjestelmässä on prosessikuvaukset opiskelijavalinnoille, opetuksen järjestämiselle ja opintasuoritusten arvioinnille. Lisäksi Gradialla on Opiskeluhoitosuunnitelma ja sen liite nro 3, jossa on toimintaohjeet ja toimenpiteet opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohja on käytetty mm. ammatillisen koulutuksen Amis-palautteita, lukiokoulutuksen opiskelijapalautteita sekä kouluterveyskyselyitä. Vuonna 2021 toteutetun kouluterveyskyselyn tuloksista esille nousi mm. tyttöjen kokemus häiritsevä ehdottelu ja ahdistelu. Seksuaaliseen häirintään puuttuminen on aiempaa vaikeampaa, sillä häirintä on siirtynyt vahvasti verkkoon ja älylaitteisiin. Myös pojat kokevat seksuaalista häirintää ja ahdistelua. Seksuaalinen häirintä ei kuitenkaan ole vain digimaailman ilmiö. Kouluterveyskyselyjen mukaan Gradian opiskelijoiden yleisesti kokemus seksuaalinen häirintä ja ahdistelu on vähentynyt vuodesta 2021 vuoteen 2023. Sen sijaan Gradian ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulussa kokemus seksuaalinen häirintä on lisääntynyt vuodesta 2021 vuoteen 2023. Vuonna 2023 toteutetun kouluterveyskyselyn tuloksista esille nousi tyttöjen yksinäisyyskokemukset ovat yleisempi kuin poikien (noin viidennes tytöistä kokee yksinäisyyttä). Koulukiusaamistilanteet, jossa on nimittelyä, naurunalaiseksi tekemistä tai loukkaavaa nimittelyä tai ilmeilyä, ovat lisääntyneet Gradian ammatillisessa koulutuksessa (alle 10% kokee kiusaamista viikoittain).

2. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen

2.1 Syrjintä

Kaikilla ihmisillä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja syrjintä kielletään monissa kansallisissa laissamme kuten esimerkiksi yhdenvertaisuuslaissa, rikoslaissa sekä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä minkään henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuus on ihmisen perusoikeus.

Syrjintää voi olla esimerkiksi sairaan tai vammaisen ihmisen ennakkoluuloinen kohtaaminen, halventava puhe ja toisen ihmisen väheksyntä tai nöyryyttäminen. Syrjintä aiheuttaa yksinäisyyden kokemuksia, ahdistuneisuutta ja esimerkiksi siitä seuraavia poissaoloja oppimisesta. Syrjintä voi yhdenvertaisuuslain mukaan olla välitöntä, välillistä tai esimerkiksi kohtuullisten mukautusten epäämistä. Yhdenvertaisuuslaissa kielletään myös häirintä sekä ohje tai käsky syrjiä.

Kaiken lähtökohtana Gradiassa on nollatoleranssi kiusaamiselle, epäasialliselle kohtelulle, syrjivälle puheelle, häirinnälle ja syrjinnälle ja niihin puututaan välittömästi sekä määrätietoisesti. *Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä* kuuluu oppilas- ja opiskeluhoitolain mukaan osaksi opiskeluhoitosuunnitelmaa. Suunnitelmaan on koottu tietoa mitä tarkoitetaan kiusaamisella ja häirinnällä, miten niitä ehkäistään, miten ne tunnistetaan oppilaitosarjessa, miten niihin reagoidaan ja puututaan sekä miten tilanne hoidetaan. Suunnitelma on Gradian Opiskeluhoitosuunnitelman liite nro 3.

Syrjintä

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toisia jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

2.2 Sukupuolen moninaisuus

Sukupuoli on käsite, joka usein näyttäytyy yksinkertaisena ja kyseenalaistamattomana. Tällöin sen todellinen moniulotteisuus sivuutetaan. Sukupuolella on siis monta ulottuvuutta, vaikka usein ajattelemme vain yhtä ominaisuutta yli muiden. Yksilön näkökulmasta oma kokemuksellinen ulottuvuus on kaikista tärkein: sukupuoli on se, minkä henkilö kokee sen olevan. Itsemääräämisoikeus sukupuolen suhteen on sekä yhteiskunnallisesti että yksilön tasolla tärkeä tavoite.

Sukupuoli ja seksuaalinen suuntautuminen ovat kaksi eri asiaa, ja on tärkeä ymmärtää niiden ero. On kuitenkin tiedostettava, että ihmisen elinkaaren aikana ne voivat kietoutua yhteen monella tapaa. Niiden merkitys identiteetin osana voi muuttua paljonkin, jolloin myös itseä kuvaavat identiteettinimikkeet voivat muuttua. Esimerkiksi opiskelijalla voi olla käynnissä sukupuolenkorjausprosessi ja nimi sekä sukupuoli saattavat vaihtua kesken opintojen. Jokaisella on

oikeus määritellä itsensä tai olla määrittelemättä, sekä myös kuvailla määrittelyn sisältö itselleen sopivalla tavalla. (Sateenkaari oppilaitoksessa. Seta 2021.)

Kaikkia Gradian opiskelijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti huolimatta heidän sukupuolestaan tai sukupuolen ilmaisustaan. Sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun kohdistuvaa syrjintää ja väheksyntää tai sukupuoleen perustuvaa seksuaalista häirintää ei hyväksytä.

Sukupuolen moninaisuus

Tarkoittaa erilaisten sukupuolen kokemusten ja ilmaisutapojen kirjoa.

Sukupuoli-identiteetti

Tarkoittaa henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Useimpien ihmisten sukupuoli-identiteetti vastaa heille syntymässä määriteltyä sukupuolta. Sukupuoli-identiteetti on kuitenkin aina yksilöllinen.

Sukupuolen ilmaisu

Tarkoittaa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Voi olla pukeutumista naiselle tai miehelle tyyppillisinä pidettyihin vaatteisiin tai käyttäytymistä tai elehtimistä sellaisilla tavoilla, joita pidetään naiselle tai miehelle ominaisena.

2.3 Seksuaalisen suuntautuneisuuden moninaisuus

Opiskelijan, henkilökuntaan kuuluvan ja Gradiassa vierailevan seksuaalista suuntautumista kunnioitetaan eikä siihen perustuvaa syrjintää sallita. Erilaisten ihmisten kohtaamisen ja arvostamisen kulttuuria tuetaan ja edistetään. Seksuaalisella moninaisuudella tarkoitetaan koko seksuaalisen suuntautumisen kirjoa mitä ihmisillä on. Seksuaalisuuden moninaisuuden kunnioittamista edistävää toimintaa on se, että emme pidä mitään seksuaalista suuntautumista oletuksena. Ihminen tulee kohdata yksilönä. Opiskelijoita kohdellaan tasavertaisena, ensisijaisesti opiskelijoina, eikä minkään seksuaalisen suuntautumisen edustajana. Meidän kaikkien, sekä opiskelijoiden että opettajien, täytyy huomioida puheessa ja käyttäytymisessä se, että kaikkia arvostetaan.

Termi seksuaalinen suuntautuminen voi ensivaikutelmaltaan tuntua yksinkertaiselta ja selkeältä asialta. Näin ei kuitenkaan ole. Jokainen meistä antaa termille tiedostamattaankin oman merkityksen, eikä sen määrittelystä ole käsitetasollakaan yksimielisyyttä. Lisäksi on tärkeää tiedostaa, että jokaisella on oikeus määritellä tai olla määrittelemättä oma seksuaalinen suuntautumisensa. Jokaisella on myös oikeus olla siitä avoin tai sitten ei, muut eivät voi sitä toisen puolesta päättää. (Sateenkaari oppilaitoksessa. Seta 2021.)

Seksuaalinen suuntautuminen

Ominaisuus, joka kertoo siitä, kehen ihminen ihastuu, rakastuu, tuntee emotionaalista ja/tai eroottista vetovoimaa.

Häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

2.4 Erilaisuuden kunnioittaminen

Gradiassa kunnioitetaan kaikkia ihmisiä taustastaan, kansallisuudestaan tai kieliryhmästä riippumatta. Lisäksi kunnioitetaan ihmisten elämäntapoja ja arvoja. Kenenkään ei pidä kokea ulkopuolisuutta tai kielteisiä asenteita. Esimerkkejä ”erilaisuudesta” voivat olla etninen tausta, kieli, kansallisuus, terveydentila, vammaisuus, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, harrastus, pukeutuminen, ruokavalio tai perhetausta.

Gradiassa kunnioitetaan eri kulttuureiden tapoja kuten esimerkiksi ruokaan liittyviä normeja. Opiskelijaravintolassa huomioidaan erilaiset ruokavaliot ja henkilökuntakin on monikulttuurinen. Kulttuurien tuntemusta lisätään teemapäivillä, tapahtumilla ja kampanjoilla. Kulttuurien moninaisuus huomioidaan opetuksessa ja kaikessa oppilaitoksen toiminnassa. Opiskelijoiden osallisuutta lisätään kaikessa oppilaitoksen toiminnassa. Rasismiin ja vihapuheisiin puututaan välittömästi. Hiljaiseen tilaan on mahdollisuus jokaisella kampuksella. Gradia on monikulttuurinen yhteisö, joka näkee erilaiset kulttuuriset ominaispiirteet yhteisöä vahvistavana voimavarana.

Vihapuhe

Tarkoittaa vihan leimaamaa kielenkäyttöä ja vihapuhe on muihin kohdistuvaa vihaa tai suvaitsemattomuutta ilmaisevaa tai niihin yllyttävää puhetta.

Rasismi

Rasismi on ihmisryhmän tai sen jäsenen ihmisarvon alentamista.

2.5 Ikä

Kun samassa ryhmässä opiskelee eri-ikäisiä opiskelijoita, voi ilmetä kohtaamisongelmia. Myös Gradiassa on jossain tilanteissa koettu ikäryhmien väliseen suhteeseen liittyvää asenteellisuutta ja oletuksia. Lisäksi joissakin tilanteissa on koettu, että vanhemmat opiskelijat ovat pitäneet nuorempia vähempiarvoisina tai päinvastoin. Eri-ikäisiä ihmisiä, heidän vahvuuksiaan ja kehittämishaasteitaan arvostetaan ja kunnioitetaan. Eri-ikäisten opiskelijoiden kohtaamisille luodaan suotuisa ilmapiiri ja eri-ikäisille opiskelijoille tarjotaan erilaisia ammattitaidon hankkimisen tai täydentämisen mahdollisuuksia heidän omien tarpeidensa ja osaamisen mukaan.

Ikäsyrintä

Tarkoittaa ikään perustuvaa syrjintää, joka voi kohdistua mitä tahansa ikäryhmää kohtaan, mutta yleensä syrjitään ihmisiä liian nuoren tai liian vanhan iän vuoksi.

2.6 Sidosryhmät

Gradian sidosryhmät ovat aktiivisesti mukana työstämässä ja toteuttamassa opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisääviä toimenpiteitä. Opiskelijan tärkeimpiä sidosryhmiä kuullaan ja heidän monialaista osaamista hyödynnetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskeissa asioissa. Tärkeimpiä opiskelijan sidosryhmiä ovat vanhemmat, huoltajat, opintojen aikainen opiskeluhoolto, työssäoppimispaikat, EduFutura yhteistyöoppilaitokset ja muut yhteistyötahot.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöstä ja suunnitelmasta kerrotaan henkilöstöpäivissä, kotiväen/vanhempainilloissa, huoltajafoorumeissa, avointen ovien tapahtumissa ja huoltajille lähetettävissä Wilma-tiedotteissa lukuvuosittain. Työssäoppimispaikoilla on usein käytössä työpaikan oma henkilöstöä koskeva tasa-arvosuunnitelma. Siitä huolimatta työpaikoille viestitään Gradian opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöstä ja suunnitelmasta työelämän uutiskirjeen mukana.

Tämä Gradian opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on osa Gradian opiskeluhuollon kokonaisuutta ja Gradian opiskeluhuollon ohjausryhmä huolehtii sen arvioinnista ja päivityksistä.

Sidosryhmä

Tarkoittaa kaikkia tahoja, joiden kanssa oppilaitos on tekemisissä, joihin sen toiminta vaikuttaa ja jotka vaikuttavat sen toimintaan. Erilaisia sidosryhmiä on oppilaitoksen sisäpuolella esimerkiksi opiskelijahuolto ja ulkopuolella esimerkiksi työssäoppimispaikat.

3. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät toimenpiteet vuodelle 2024–2025

Gradian yhteiset toimenpiteet kuvattu alla olevassa taulukossa. Oppilaitosten kampuskohtaiset toimenpiteet suunnitellaan ja päätetään Gradian kampuskohtaisissa Hyry-ryhmissä.

Toimenpide	Vastuhenkilöt	Aikataulu
Suunnitelman ylläpitäminen ja päivittäminen	Gradian opiskeluhuollon ohjausryhmä	tarkastellaan vuosittain ja päivitetään noin kahden vuoden välein
Tasa-arvon teemaviikko	Hyvinvointiryhmät, opiskelijakunnat ja -yhdistykset	Kevät 2024 Kevät 2025
Nollatoleranssi kiusaamiselle, epäasialliselle kohtelulle, häirinnälle ja syrjinnälle, asiaa esille tempauksella	Koskee kaikkia Gradiassa	Jatkuva prosessi
Osallistutaan Pride-viikkoon, järjestetään Pride-liputus, asiaa esille tapahtumalla	Hyvinvointiryhmät, opiskelijakunnat ja -yhdistykset, Gradia kiinteistöt -liikelaitos	Jatkuva prosessi, vuosittain toistuva
Tietoisuuden ja osaamisen vahvistaminen: henkilöstökoulutuksia ja huoltajafoorumeita aiheena mm. rasismi ja vihapuhe, sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus	Gradian opiskeluhuollon ohjausryhmä, hyvinvointiryhmät	Kevät, syksy 2024 Kevät, syksy 2025
Sukupuolineutraalien tilojen kehittämistä selvitetään	Gradia kiinteistöt -liikelaitos	Kevät, syksy 2024
Inva-WC:t, hissit, rampit – saavutettavuuden ja opasteiden parantaminen	Gradia kiinteistöt -liikelaitos	Jatkuva prosessi sitä mukaan, kun tiloja uusitaan
Näkövammaisten opasteiden kehittäminen	Gradia kiinteistöt -liikelaitos	Kevät, syksy 2024
Hyvinvointi- ja tasa-arvotemainen pedagoginen iltapäiväkahvi	Pedagoginen foorumi	Syksy 2024
Suunnitelman päivitys 30.11.2025 mennessä	Gradian opiskeluhuollon ohjausryhmä	Syksy 2025

4. Tiedottaminen ja toimeenpano

Gradian opiskelijoiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on tietoisuuden lisääminen tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoiminnan saaminen luontevaksi osaksi Gradian oppilaitosten arjen toimintaa. Toimenpiteitä toteutetaan osana yhteisöllisen opiskeluhuollon toimenpiteitä mm. Hyry-ryhmien ja opiskelijakuntien ja -yhdistysten kautta sekä huoltajafoorumeissa. Hyvinvointiryhmien sekä opiskelijakuntien ja -yhdistysten tehtävänä on sekä henkilöstön että opiskelijoiden perehdyttäminen suunnitelmaan. Suunnitelman valmistumisesta ja toimeenpanon etenemisestä tiedotetaan sekä henkilöstön Meidän Intrassa että opiskelijoiden Mun Gradiassa, Gradian www-sivuilla, Gradian sosiaalisen median kanavilla ja kampusten infonäytöillä. Huoltajia tiedotetaan Wilman kautta ja sidosryhmiä uutiskirjeen avulla. Tiedottaminen ja perehdyttäminen ei kuitenkaan takaa, että suunnitelma ja siihen kirjatut toimenpiteet päätyvät luontevaksi osaksi arjen toimintaa.

5. Seuranta ja arviointi

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa tulee arvioida ja toimenpiteitä tarkentaa vuosittain. Vuosittainen toimenpiteiden arviointi ja tarkentaminen tehdään osana talousarvioprosessin toiminnallisten tavoitteiden suunnittelua. Suunnitelma päivitetään kokonaisuudessaan syksyllä 2025. Suunnitelman päivityksessä tehdään yhteistyötä Gradian henkilöstöhallinnon kanssa, koska myös henkilöstöä koskeva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään samassa aikataulussa. Opiskelijoiden suunnitelman arvioinnista ja päivityksestä vastaa Gradian opiskeluhuollon ohjausryhmä. Arviointi ja päivitystyöhön kutsutaan mukaan kampusten Hyvinvointi-ryhmät sekä opiskelijakuntien ja -yhdistysten edustajat.

Lähteet ja linkitykset muihin suunnitelmiin

Astetta parempi arki. Käsikirja Gradian toimintajärjestelmästä. Gradia 2020.

Gradia. Opiskelijapalautteet v.2019–2023

Ihmisoikeussopimukset

<https://um.fi/ihmisoikeussopimukset-ja-raportit>

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian henkilöstöä koskeva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025

Kouluterveyskysely 2021 ja 2023

Laki ammatillisesta koulutuksesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>

Lukiolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714>

Oppivelvollisuuslaki

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2020/20201214>

Opiskelijoiden hyvinvoinnin kehittämissuunnitelma 2020+. Gradia.

Opiskeluhoitosuunnitelma, liite nro 3. Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Gradia.

Sateenkaari oppilaitoksessa - Opas sateenkaarevasta yhdenvertaisuudesta ja turvallisemmasta toimintakulttuurista. Seta 2021.

Mukana! Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella -Oppaat ja käsikirjat 2019:4a. Opetushallitus.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnittelu-oppilaitoksissa>

Tasa-arvolaki

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Yhdenvertaisuuslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>

www.seta.fi

www.tasa-arvo.fi

www.vaestoliitto.fi